

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Marta Cienkowska

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na interpelację nr 11881 posa Janusza Kowalskiego z 5 września 2025 roku w sprawie wprowadzenia opłaty reprograficznej, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Ad 1.

Decyzja o przygotowaniu nowelizacji w formie rozporządzenia a nie ustawy wynika z obowiązującego stanu prawnego.

W Polsce kwestię opłat od urządzeń reprograficznych i czystych nośników reguluje art. 20 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 24).

Ad 2.

Opłaty te mają charakter kompensacyjny – stanowią rekompensatę strat ponoszonych przez twórców i innych uprawnionych w następstwie funkcjonowania w polskim prawie autorskim instytucji tzw. dozwolonego użytku osobistego. Rozwiązanie to należy do podstawowych wyjątków od monopolu prawno-autorskiego i służy utrzymaniu równowagi pomiędzy ochroną interesów twórców a potrzebami społecznymi, zapewniając obywatelom możliwość korzystania z chronionych utworów w ramach sfery prywatnej bez konieczności każdorazowego uzyskiwania zgody uprawnionych.

W polskim systemie prawnym dozwolony użytek osobisty został uregulowany w art. 23 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Przepis ten zezwala na nieodpłatne korzystanie z rozpowszechnionych już utworów w zakresie własnego użytku osobistego. Pojęcie to obejmuje korzystanie z pojedynczych egzemplarzy utworów przez osoby pozostające w relacjach rodzinnych lub towarzyskich. W praktyce oznacza to możliwość sporządzania kopii (np. książek, muzyki, filmów czy artykułów) na własne potrzeby lub dla bliskich, z wyłączeniem ich publicznego udostępniania.

Rozwiązanie to ma swoje źródło w prawie unijnym, a konkretnie w art. 5 ust. 2 lit. b dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. (tzw. dyrektywy InfoSoc). Przepis ten zezwala państwom członkowskim na wprowadzenie wyjątku od prawa zwielokrotniania w odniesieniu do kopii sporządzanych na użytek prywatny, pod warunkiem zapewnienia twórcom „słusznej rekompensaty” (*fair compensation*). W polskim systemie prawnym rolą tego mechanizmu pełnią opłaty od sprzedaży czystych nośników i urządzeń reprograficznych (art. 20 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych), które są następnie przekazywane

Informacja dotycząca zasad przetwarzania danych osobowych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz praw osób, których dane są przetwarzane została zamieszczona na stronie <http://bip.mkidn.gov.pl> w zakładce ochrona danych osobowych.

organizacjom zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi w celu ich podziału i wypłaty na rzecz uprawnionych.

W rezultacie instytucja dozwolonego użytku osobistego wraz z systemem opłat pełni podwójną funkcję:

- 1) gwarantuje obywatelom możliwość korzystania z utworów w życiu codziennym w granicach użytku prywatnego,
- 2) zapewnia twórcom i pozostałym uprawnionym należną rekompensatę za utracone korzyści rynkowe.

Brak aktualizacji rozporządzenia, a tym samym brak należytej rekompensaty na rzecz twórców, mógłby być uznany za nieprawidłowe wdrożenie prawa UE. Alternatywnym rozwiązaniem wydaje się jedynie rezygnacja z dozwolonego użytku osobistego. W takim przypadku każde kopiowanie, w tym również np. materiałów edukacyjnych, wymagałoby ponoszenia indywidualnych opłat licencyjnych, co oznaczałoby dla obywateli znacznie większe obciążenia finansowe niż w przypadku projektowanego systemu.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że podobny system opłat obowiązuje w zdecydowanej większości państw UE, a często stawki opłat są tam znacznie wyższe. Nie wskazuje się, aby w którymkolwiek z tych państw opłaty powodowały ograniczoną dostępność nowoczesnego sprzętu elektronicznego dla rodzin wielodzietnych. Na ceny tego sprzętu wpływa wiele czynników, w tym m.in. cła i podatek VAT.

Ad 3.

Projekt nie przewiduje automatycznych zwolnień z opłaty od urządzeń kupowanych dla instytucji edukacyjnych i socjalnych, gdyż nie mieści się to z zakresie upoważnienia ustawowego do wydania rozporządzenia. Należy jednak podkreślić, że poziom opłat, nieprzekraczający w praktyce 1%, jest na tyle niski, że nie powinien wpłynąć w zauważalny sposób na cenę objętego nimi sprzętu.

Ad 4.

Projekt rozporządzenia był przedmiotem szerokich konsultacji publicznych zgodnie z treścią § 36 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806 oraz z 2025 r. poz. 408). Uwagi zgłaszały zarówno organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi, jak i przedstawiciele producentów i importerów sprzętu, organizacje konsumenckie oraz instytucje publiczne. W raporcie z konsultacji publicznych Ministerstwo przedstawi swoje stanowisko wobec zgłoszonych uwag i postulatów.

Ad 5.

Wpływy z tytułu opłaty szacowane są na poziomie 150-200 milionów złotych rocznie. Zgodnie z ustawą środki te trafiają do organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi, które są zobowiązane do dalszego ich podziału i wypłaty twórcom, artystom wykonawcom, producentom fonogramów i wideogramów oraz wydawcom. Podział odbywa się na podstawie kryteriów ustawowych i regulaminowych, podlegających nadzorowi Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Ad 6.

Organizacje zbiorowego zarządzania są ustawowo zobowiązane do corocznego sprawozdawania swojej działalności finansowej, w tym sposobu rozdysponowania środków z opłaty reprograficznej. Sprawozdania te są publikowane na stronach podmiotowych organizacji zbiorowego zarządzania i przekazywane Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego, co zapewnia transparentność i publiczny dostęp do informacji.

Ad 7.

Należy podkreślić, że system opłaty reprograficznej stanowi ugruntowaną w prawie unijnym i szeroko stosowaną także przez państwa spoza UE formę rekompensaty dla twórców za korzystanie z utworów w ramach dozwolonego użytku prywatnego. Projektowane rozwiązanie jest zgodne z dyrektywami UE. Ma ono charakter kompensacyjny (jest formą wynagrodzenia z tytułu utraconych korzyści) a nie socjalny.

Projekt jest dostępny w Biuletynie Informacji Publicznej wraz ze szczegółowym uzasadnieniem i Oceną Skutków Regulacji. Są tam informacje m.in. o rozwiązaniach przyjętych w tym zakresie w innych państwach UE, w tym najnowsze dane o wpływach z opłat w latach 2023-2024 (<https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12400254>).

Z poważaniem

z up. MINISTRA KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

SEKRETARZ STANU

Maciej Wróbel